

กสม. ๑

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

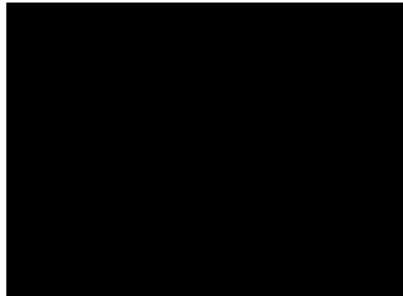
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๑๗ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๒/๒๕๖๔

เรื่อง สิทธิชุมชน กรณีกล่าวอ้างว่า หน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำ

ผู้ร้อง

ที่ ๑
ที่ ๒
ที่ ๓
ที่ ๔
ที่ ๕

ผู้ถูกร้อง

กระทรวงอุตสาหกรรม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงสาธารณสุข
กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

ที่ ๑
ที่ ๒
ที่ ๓
ที่ ๔

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องทั้งห้าได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๖๘/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๐ กล่าวอ้างว่า ผู้ร้องทั้งห้า [REDACTED] ได้รับผลกระทบจากการทำเหมืองแร่ทองคำของบริษัท [REDACTED] และได้เรียกร้องขอให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาผลกระทบดังกล่าวเรื่อยมา จนกระทั่งเมื่อปี ๒๕๕๙ ได้มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๗๒/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๙ เรื่อง การแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำ กำหนดให้ผู้ประกอบการที่ได้รับประทานบัตรและใบอนุญาตต่าง ๆ ตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำ ต้องระงับการประกอบกิจการไว้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๐ เป็นต้นไป แต่ผู้ประกอบการยังคงมีหน้าที่ในการฟื้นฟูพื้นที่ตามมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามที่กำหนดไว้ในรายงาน /การวิเคราะห์...

การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ รวมทั้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายหลังการให้ระงับการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำดังกล่าว ได้แก่ ให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่ ๒ กำกับดูแลการฟื้นฟูพื้นที่ประทานบัตร และให้ผู้ถูกร้องที่ ๓ ดูแลสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่อง แต่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๓ กลับไม่ดำเนินการแก้ไขปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำของบริษัท

แต่อย่างไรก็ตาม นอกจากนั้น เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๐ ผู้อำนวยการกองบริหารยุทธศาสตร์ ในฐานะโฆษกของผู้ถูกร้องที่ ๔ ในขณะนั้นได้ให้ข้อมูลแก่สื่อมวลชนว่า คณะทำงานของผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้จัดทำรายงานผลการศึกษาเรื่องผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำของบริษัท เสร็จสิ้นส่วนหนึ่งแล้วพบว่า การทำเหมืองแร่ทองคำของบริษัทฯ ไม่กระทบต่อคุณภาพดิน น้ำ และพืชผักในพื้นที่ และอยู่ระหว่างจัดทำผลการศึกษารายละเอียดของบ่อกักเก็บกากแร่และฝุ่นละอองขนาดเล็ก โดยคาดว่าจะทราบผลในเดือน เมษายน ๒๕๖๐ ดังนั้น ผลการสำรวจยังไม่พบว่าเหมืองแร่ทองคำของบริษัทฯ กระทำผิดจนส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผู้ร้องทั้งหลายเห็นว่า ประเด็นดังกล่าวขัดแย้งกับข้อเท็จจริงที่ปรากฏในพื้นที่และเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงขอให้ตรวจสอบและเร่งรัดการดำเนินการแก้ไขปัญหา

๒. การพิจารณาคำร้องเบื้องต้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาจากข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้วเห็นว่า พฤติการณ์ตามคำร้องทั้งห้ากล่าวอ้างเป็นกรณีเกี่ยวกับสิทธิชุมชน ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕

๓. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชนและฐานทรัพยากรดำเนินการตรวจสอบตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๕๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ต่อมาคณะอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชนและฐานทรัพยากรสิ้นสุดวาระลงในวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐ อันเป็นวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับ ตามคำสั่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ ๒๖/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๐ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงได้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบ
/กับระเบียบ...

กับระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยพิจารณาประกอบการชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ดังต่อไปนี้

๑) รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ชุดที่ ๑) ที่ ๖๗/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๙ เรื่อง สิทธิชุมชน กรณีเหมืองแร่ทองคำและเงินบริเวณตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร

๒) เอกสารวิชาการ เรื่อง เหมืองทองคำ : รายได้รัฐและผลกระทบต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม จัดทำโดย กลุ่มงานบริการวิชาการ ๓ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๖๐

๓) ข่าวกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง “กพร. ย้ำไม่มีเจตนาปิดบังข้อมูล พร้อมเผยแพร่ผลศึกษาการรั่วซึมบ่อกักเก็บกากแร่ [REDACTED] โดยเร็ว ตามระเบียบและขั้นตอน” [REDACTED]

๔) ข่าวกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง “คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงฯ มีมติบ่อนกักเก็บกากแร่ที่ ๑ ของบริษัท [REDACTED] มีการรั่วซึม” [REDACTED]

๕) ข่าวกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง “กพร. แจงกรณีเหมืองทองคำ ยังไม่มีการตัดสินใจขาด ย้ำไม่มีการยึดที่ดินชาวบ้านให้นายทุนทำเหมือง” [REDACTED]

๖) หนังสือผู้ถูกร้องที่ ๔ ค่วนที่สุด ที่ อก ๐๕๐๗/๑๒๔๔ ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๓ ถึง เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๗) หนังสือผู้ถูกร้องที่ ๒ ค่วนที่สุด ที่ ทส ๐๒๐๖.๒/๑๖๓๕ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๓ ถึง เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๘) หนังสือผู้ถูกร้องที่ ๔ ที่ อก ๐๕๐๖/๑๕๐๙ ลงวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๖๓ ถึง เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๙) หนังสือผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ ทส ๐๒๐๖.๒/๒๐๐๐ ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๓ ถึง เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑๐) หนังสือผู้ถูกร้องที่ ๓ ที่ สธ ๐๔๐๒.๒/๑๘๑๐ ลงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ถึง เรียน เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

/๑๑) ข่าวเผยแพร่...

๑ สืบค้นจาก [http://www.\[REDACTED\]](http://www.[REDACTED])

๒ สืบค้นจาก [http://www.\[REDACTED\]](http://www.[REDACTED])

๓ สืบค้นจาก [http://www.\[REDACTED\]](http://www.[REDACTED])

๒/๑

๑๑) ข่าวเผยแพร่ทางเว็บไซต์ [REDACTED] ออนไลน์ หัวข้อข่าว “โป๊ะแตก [REDACTED] ขึ้น
ขออาชญาบัตร [REDACTED] แร่ทองคำ [REDACTED] “เพชรบูรณ์-จันทบุรี” [REDACTED]

๔. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาคำร้อง ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง ฝ่ายผู้ถูกร้อง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบทบัญญัติของกฎหมายและหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังเบื้องต้นได้ว่า ผู้ร้องทั้งห้า [REDACTED]

[REDACTED] ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการทำเหมืองแร่ทองคำของบริษัท [REDACTED] และได้เรียกร้องขอให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาผลกระทบดังกล่าวเรื่อยมา จนกระทั่งเมื่อปี ๒๕๕๘ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้มีคำสั่ง ที่ ๒๙๗/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง และแก้ไขปัญหา ข้อขัดแย้ง ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ จากการทำเหมืองแร่ทองคำของบริษัท [REDACTED]

[REDACTED] ซึ่งประกอบด้วย ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมและปลัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานกรรมการ และมีผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคประชาชน รวมทั้งผู้แทนของบริษัท [REDACTED] ร่วมเป็นกรรมการด้วย จากนั้นคณะกรรมการฯ ได้มีคำสั่งที่ ๑/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ แต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบและแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านสุขภาพของประชาชน และคำสั่งที่ ๒/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ แต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบและแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยประมวลปัญหาเกี่ยวกับผลกระทบจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำของบริษัท [REDACTED]

[REDACTED] ในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้ ผู้ร้องที่ ๑^๔ และผู้ร้องที่ ๕ ได้ร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการฯ และเป็นผู้ทำงานในคณะทำงานทั้งสองคณะในฐานะตัวแทนภาคประชาชน นอกจากนี้ คณะกรรมการฯ ได้มีคำสั่งที่ ๑/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๙ แต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริงการรื้อซึมของบ่อกักเก็บกากแร่ที่ ๑ ของบริษัท [REDACTED] และคำสั่งที่ ๓/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๙ แต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบผลกระทบด้านฝุ่นละอองของบริษัท [REDACTED]

[REDACTED] ซึ่งผู้ร้องที่ ๑ ก็ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ทำงานในคณะทำงานทั้งสองนี้ในฐานะตัวแทนภาคประชาชนอีกเช่นกัน

ต่อมาได้มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๗๒/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๙ เรื่อง การแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำ^๖ โดยกำหนดให้

/ผู้ประกอบ...

^๔ สืบค้นจาก [https://www.\[REDACTED\]](https://www.[REDACTED])

^๕ ผู้ร้องที่ ๑ เดิมชื่อ [REDACTED]

^๖ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๗๒/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๙ เรื่อง การแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำ

๗/๖

ผู้ประกอบการที่ได้รับประทานบัตรและใบอนุญาตต่าง ๆ ตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำต้องระงับการประกอบกิจการไว้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๐ เป็นต้นไป จนกว่าคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่แห่งชาติจะมีมติเป็นอย่างอื่น แต่ผู้ประกอบการยังคงมีหน้าที่ในการฟื้นฟูพื้นที่ตามมาตราการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมตามที่กำหนดไว้ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ รวมทั้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นภายหลังการให้ระงับการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำดังกล่าว ได้แก่ ให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่ ๒ กำกับดูแลการฟื้นฟูพื้นที่ประทานบัตรและให้ผู้ถูกร้องที่ ๓ ดูแลสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังได้กำหนดให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๓ และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตรวจสอบ วิเคราะห์ และวินิจฉัยข้อเท็จจริงและปัญหา พร้อมทั้งเสนอมาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญห การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำและประกอบโลหกรรมแร่ทองคำ รวมทั้งพื้นที่ใกล้เคียงด้วย

/เมื่อวันที่...

ข้อ ๑ ในคำสั่งนี้ “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่แห่งชาติ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ หรือตามกฎหมายว่าด้วยแร่แล้วแต่กรณี

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อ ๓ ให้ผู้ประกอบการที่ได้รับประทานบัตรและใบอนุญาตต่าง ๆ ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำ ระงับการประกอบกิจการไว้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๐ เป็นต้นไป จนกว่าคณะกรรมการจะมีมติเป็นอย่างอื่น แต่ทั้งนี้ ผู้ประกอบการดังกล่าวยังคงมีหน้าที่ในการฟื้นฟูพื้นที่ตามมาตราการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ไม่ว่าพื้นที่ประทานบัตรจะอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานใดก็ตาม

ข้อ ๔ ให้หน่วยงานดังต่อไปนี้ ดำเนินการแก้ไขปัญหที่อาจเกิดขึ้นภายหลังการให้ระงับการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำและการประกอบโลหกรรมแร่ทองคำ

(๑) กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำกับดูแลการฟื้นฟูพื้นที่ตามข้อ ๓

(๒) กระทรวงสาธารณสุข ดูแลสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่อง

(๓) กระทรวงแรงงาน ดูแลพนักงานที่ได้รับผลกระทบจากการระงับการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำและการประกอบโลหกรรมแร่ทองคำ

ข้อ ๕ ให้กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตรวจสอบ วิเคราะห์ และวินิจฉัยข้อเท็จจริงและปัญหา พร้อมทั้งเสนอมาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญห การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำและประกอบโลหกรรมแร่ทองคำ รวมทั้งพื้นที่ใกล้เคียง ตลอดจนเสนอกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำให้คณะกรรมการพิจารณาให้ความเห็นชอบ และรายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไป

เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๐ [REDACTED] ผู้อำนวยการกองบริหารยุทธศาสตร์
ในฐานะโฆษกของผู้ถูกร้องที่ ๔ (ในขณะนั้น) ได้เปิดเผยข้อมูลแก่สื่อมวลชนสรุปว่า คณะทำงาน
ตรวจสอบข้อเท็จจริงการรั่วซึมของบ่อกักเก็บกากแร่ที่ ๑ ของบริษัท [REDACTED]
ได้จัดทำรายงานผลการศึกษา เรื่อง ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำของ
บริษัท [REDACTED] เสร็จสิ้นแล้วส่วนหนึ่ง ผลสำรวจยังไม่พบว่าเหมืองแร่ทองคำ
ดังกล่าวกระทำผิดหรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สภาพดิน น้ำ และพืชผักในพื้นที่ รวมทั้งคณะทำงานฯ
ยังอยู่ระหว่างจัดทำผลการศึกษา เรื่อง รอยรั่วของบ่อกักเก็บกากแร่และฝุ่นละอองขนาดเล็ก โดยขณะนั้น
คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนเมษายน ๒๕๖๐ แต่ปรากฏตามข้อมูลที่เปิดเผยแก่สื่อมวลชนว่า
คณะผู้วิจัยได้จัดทำรายงาน เรื่อง การสำรวจตรวจสอบโอกาสการรั่วไหลของสารพิษจากบ่อกักเก็บกากแร่ที่ ๑
(TSF1) ของเหมืองทองคำบริษัท [REDACTED] จังหวัดพิจิตร เสนอต่อคณะทำงานฯ
ดังกล่าว เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๖๐

ทั้งนี้ บริษัท [REDACTED] ได้ส่งแผนฟื้นฟูพื้นที่ประกอบการตาม
มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมตามที่กำหนดไว้ในรายงานการวิเคราะห์
สิ่งแวดล้อม (EIA) ให้ผู้ถูกร้องที่ ๔ พิจารณาร่วมกับสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดพิจิตร และสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ เมื่อวันที่
๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ซึ่งที่ประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหามลพิษ
ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจากการทำเหมืองแร่ทองคำของบริษัท [REDACTED]
[REDACTED] ได้มีมติมอบหมายให้บริษัท [REDACTED] จัดทำแผนฟื้นฟูพื้นที่
ประกอบการในภาพรวมและดำเนินการฟื้นฟูพื้นที่ตามมาตรการที่กำหนดในรายงานการวิเคราะห์
ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พื้นที่ที่ไม่มีกิจกรรมการทำเหมือง รวมทั้งพื้นที่ที่มีความเสี่ยงหรือมีความอ่อนไหว
ต่อการเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมออกสู่พื้นที่ภายนอกโครงการ โดยให้คำนึงถึงความปลอดภัยและ
ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นและจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ที่จะดำเนินการฟื้นฟูเป็นระยะ ๆ พร้อมทั้ง
เสนองบประมาณค่าใช้จ่ายและระยะเวลาให้ชัดเจน โดยบริษัท [REDACTED] ได้จัดส่ง
แผนฟื้นฟูพื้นที่ฉบับปรับปรุงเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๖๐ และได้รายงานการดำเนินการฟื้นฟูพื้นที่เหมืองแร่
ทองคำภายหลังระงับการประกอบกิจการตามรายงานการฟื้นฟูพื้นที่โครงการเหมืองแร่ทองคำ [REDACTED]
ประจำปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑ และรายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อ
สิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามคุณภาพสิ่งแวดล้อมฉบับเดือนมกราคมและเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๒
ให้ผู้ถูกร้องที่ ๔ ทราบมาเป็นระยะ

ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงและแก้ไข
ปัญหามลพิษผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจากการทำเหมืองแร่ทองคำของบริษัท [REDACTED]
[REDACTED]

ในคราวประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ ได้สรุปสาระสำคัญของผลการศึกษาตามโครงการสำรวจตรวจสอบโอกาสการรั่วไหลของสารพิษจากบ่อกักเก็บกากแร่ที่ ๑ ของเหมืองทองคำดังกล่าว ซึ่งพบความผิดปกติด้านการต้านทานไฟฟ้าอันสันนิษฐานได้ว่าการรั่วไหลของน้ำเหมืองจากบ่อกักเก็บกากแร่ที่ ๑ และการตรวจพบน้ำผุดบริเวณนาข้าวตามการร้องเรียนจากประชาชนในพื้นที่ แม้จะไม่พบสารไซยาไนด์ปนเปื้อนในน้ำอย่างมีนัยสำคัญ แต่พบการปนเปื้อนสารซัลเฟตและแมงกานีสในน้ำผุด ซึ่งสอดคล้องตามผลการตรวจน้ำจากบ่อฝักระวัง โดยมีผลการวิเคราะห์ทางเคมีที่บ่งชี้ว่ามาจากการรั่วไหลจากบ่อกักเก็บกากแร่ที่ ๑ ภายหลังจากการประชุมดังกล่าว ผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้มีหนังสือ ที่ อก ๐๕๐๖/๒๒๙๐ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ให้บริษัท [REDACTED] ดำเนินการฝักระวังและป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนอย่างต่อเนื่อง และปรับปรุงคุณภาพน้ำบริเวณพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ รวมทั้งประสานองค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการดูแลบำรุงรักษาและปรับปรุงซ่อมแซมระบบกรองน้ำประปาบาดาลของชุมชนให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์สม่ำเสมอ ต่อมาบริษัท [REDACTED] ได้มีหนังสือ ที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๑ ถึงผู้ถูกร้องที่ ๔ รายงานผลการดำเนินการตามคำสั่งดังกล่าว แต่ได้โต้แย้งถึงรายงานผลการศึกษาโครงการสำรวจตรวจสอบโอกาสการรั่วไหลของสารพิษจากบ่อกักเก็บกากแร่ที่ ๑ ของเหมืองแร่ทองคำ เนื่องจากเป็นรายงานที่ยังไม่ผ่านการรับรองของคณะกรรมการฯ และยังไม่มีการรับรองความถูกต้องจากผู้ถูกร้องที่ ๔ รวมทั้งยังมีความเห็นที่แตกต่างในประเด็นทางเทคนิคและการแปลความหมายข้อมูลที่อาจคลาดเคลื่อนได้

เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๑ คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้ง ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจากการทำเหมืองแร่ทองคำของบริษัท [REDACTED] ในคราวประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ มีมติด้วยเสียงข้างมากกว่า บ่อกักเก็บกากแร่ที่ ๑ (TSF1) มีการรั่วซึม และอาจเป็นสาเหตุของการแพร่กระจายของโลหะหนักเพิ่มเติมจากโลหะหนักที่อาจเกิดขึ้นอยู่แล้วตามธรรมชาติ โดยมีข้อมูลเพิ่มเติมจากรายงานผลการศึกษาโครงการสำรวจตรวจสอบโอกาสการรั่วไหลของสารพิษจากบ่อกักเก็บกากแร่ที่ ๑ ของเหมืองแร่ทองคำ ทางด้านเทคนิคเกี่ยวกับการก่อสร้างบ่อกักเก็บกากแร่ที่พบว่า น้ำในบ่อกักเก็บกากแร่สามารถซึมผ่านชั้นดินเหนียวได้หลังจากมีการใช้งานไปแล้วประมาณ ๑ ปี และจากข้อมูลคุณภาพน้ำใต้ดินของบริษัท [REDACTED] ในปี ๒๕๔๔ - ๒๕๕๘ เปรียบเทียบกับข้อมูลคุณภาพน้ำใต้ดินช่วงที่หยุดทำเหมืองและโลหกรรม ในปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑ พบว่า ภายหลังจากการหยุดประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๗๒/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๙ มีพื้นที่เสี่ยงที่พบการกระจายตัวของแมงกานีส สารหนู และ /เหล็ก เพิ่มขึ้น...

เหล็ก เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๔ - ๒๕๕๘ จากนั้นผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่ ๔ ได้เผยแพร่ผลการตรวจสอบดังกล่าวทางเว็บไซต์ของผู้ถูกร้องที่ ๔ เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑^๗

จากมติของคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้ง ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจากการทำเหมืองแร่ทองคำของบริษัท ██████████ ในคราวประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ดังกล่าว ทำให้ผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้มีคำสั่งทางปกครองตามหนังสือ ที่ ออก ๐๕๐๒/๓๒๕๕ ลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๑ ถึงบริษัท ██████████ โดยสั่งให้บริษัทดำเนินการแก้ไขปัญหาคารรั่วซึมของบ่อกักเก็บกากแร่ที่ ๑ (TSF1) มิให้มีการรั่วซึม แก้ไขปัญหาของคุณภาพน้ำในบ่อส่งเหตุการณ์ บ่อตกตะกอนขุมเหมือง และบ่อรับน้ำอุกเฉินในบริเวณพื้นที่โครงการให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด โดยให้รายงานผลการดำเนินงานให้แล้วเสร็จ พร้อมทั้งระบุวิธีการแก้ไขให้ผู้ถูกร้องที่ ๔ ทราบภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ เพื่อเป็นการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและป้องกันผลกระทบออกสู่สิ่งแวดล้อมภายนอกพื้นที่โครงการ แต่ผู้แทนของบริษัท ██████████ ไม่เห็นด้วยกับมติและคำสั่งดังกล่าว จึงได้อุทธรณ์คำสั่งทางปกครองต่อผู้ถูกร้องที่ ๔ ตามหนังสือ ที่ ██████████ ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๑ และได้อุทธรณ์คำสั่งทางปกครองเพิ่มเติมปรากฏตามหนังสือ ที่ ██████████ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๖๑ โดยโต้แย้งว่าบริษัทไม่ได้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย อันจะเป็นเหตุให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งทางปกครอง รวมทั้งการออกคำสั่งทางปกครองดังกล่าว มีสาเหตุมาจากการร้องเรียนว่า การทำเหมืองของบริษัทเกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพของประชาชน และไม่อาจหาข้อยุติได้ ซึ่งตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๙^๘ กำหนดให้ผู้ถูกร้องที่ ๔ เสนอเรื่องให้คณะกรรมการแร่พิจารณาเพื่อสอบหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยโดยเร็วและเป็นธรรม ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงฯ ดังกล่าวไม่ใช่คณะกรรมการแร่ จึงไม่มีอำนาจในการวินิจฉัย จากนั้นผู้ถูกร้องที่ ๔ โดยรองปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านกำกับตรวจสอบ /กระบวนการ...

^๗ สืบค้นจาก <http://www.██████████>

^๘ พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๖๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๒๙ และมาตรา ๑๓๐ เมื่อมีผู้ร้องเรียนหรือปรากฏว่าการทำเหมืองของผู้ถือประทานบัตรใดเกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพของประชาชน และไม่อาจหาข้อยุติได้ ให้อธิบดีหรือเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่เสนอให้คณะกรรมการแร่หรือคณะกรรมการแร่จังหวัด แล้วแต่กรณี พิจารณาเพื่อสอบหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยโดยรวดเร็วและเป็นธรรมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ในกรณีที่ปรากฏผลจากการสอบหาข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่งว่าผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชนเกิดจากการทำเหมือง ให้คณะกรรมการแร่หรือคณะกรรมการแร่จังหวัดมีคำสั่งเป็นหนังสือแจ้งให้ผู้ถือประทานบัตรดำเนินการเยียวยาผลกระทบภายในระยะเวลาที่กำหนด

การอุทธรณ์ไม่เห็นเหตุให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งของคณะกรรมการแร่หรือคณะกรรมการแร่จังหวัดตามวรรคสอง

กระบวนการผลิต ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้มีคำวินิจฉัยอุทธรณ์
ที่ ๑/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๒ โดยวินิจฉัยให้ยกอุทธรณ์ และยืนยันคำสั่งทางปกครองของ
ผู้ถูกร้องที่ ๔ ตามหนังสือ ที่ อก ๐๕๐๒/๓๒๕๕ ลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๑

นอกจากนี้ ปัจจุบันกรณีการสั่งระงับการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำของบริษัท

ได้กลายเป็นข้อพิพาทระหว่างราชอาณาจักรไทยกับบริษัท

ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งเป็นบริษัทแม่ของบริษัท

ตามกระบวนการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ เนื่องจากบริษัท

ประเทศออสเตรเลีย ได้ยื่นข้อเรียกร้องให้มีการชดเชยค่าเสียหายทางธุรกิจ มูลค่า

จากการสั่งระงับการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำ อันเป็นการละเมิดความตกลงการค้าเสรี

ไทย - ออสเตรเลีย (TAFTA) โดยปัจจุบันกรณีดังกล่าวยังอยู่ระหว่างการพิจารณาคดีของคณะ

อนุญาโตตุลาการ ยังไม่มีการตัดสินชี้ขาด และยังไม่มีการพิจารณาจ่ายค่าชดเชยให้แก่บริษัท

ประเทศออสเตรเลีย แต่อย่างใด

ในส่วนการดำเนินงานเฉพาะของผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้มีการดำเนินการเฝ้าระวังสุขภาพของ

ประชาชนที่อาจจะได้รับผลกระทบต่อสุขภาพมาอย่างต่อเนื่องตามคำแนะนำและแนวทางที่ผู้เชี่ยวชาญ

กำหนดในพื้นที่รอยต่อ ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพิจิตร พิษณุโลก และเพชรบูรณ์ มาตั้งแต่เดือนมีนาคม

๒๕๕๘ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ภายใต้ ๔ มาตรการหลัก คือ การเฝ้าระวังและดูแลสุขภาพประชาชน

การเฝ้าระวังด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและห่วงโซ่อาหาร การเฝ้าระวังเชิงรับและระบบข้อมูล และการสื่อสาร

ความเสี่ยง ซึ่งได้มีการคัดกรองประชาชนออกเป็น ๔ กลุ่ม ประกอบไปด้วย กลุ่มที่ ๑ ได้แก่ ผู้ที่เคยได้รับ

การตรวจระดับโลหะหนักในร่างกายและมีผลสารหนูในปัสสาวะเกิน ๑๐๐ ไมโครกรัมต่อครีเอตินิน กลุ่มที่ ๒

ได้แก่ ผู้ที่เคยได้รับการตรวจระดับโลหะหนักในร่างกายและมีผลสารหนูในปัสสาวะระหว่าง ๕๐ - ๑๐๐

ไมโครกรัมต่อครีเอตินิน และหรือระดับแมงกานีสในเลือดสูง กลุ่มที่ ๓ ได้แก่ ผู้ที่ยังไม่เคยได้รับการตรวจ

คัดกรองสุขภาพ แต่คนในครอบครัวมีระดับโลหะหนักในร่างกายเกินค่าอ้างอิง และกลุ่มที่ ๔ ได้แก่ ประชาชน

ในพื้นที่รอบเหมืองทองคำที่ไม่เคยได้รับการตรวจ แต่มีความตระหนักหรือกังวลว่าอาจมีระดับโลหะหนัก

ในร่างกายสูง เบื้องต้นผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้จัดให้มีการชั่งประวัติแบบคัดกรองเบื้องต้น แบบคัดกรองทาง

ระบาดวิทยา แบบคัดกรองจิตวิทยา จัดให้มีการเก็บตัวอย่างทางชีวภาพ โดยการเก็บปัสสาวะเพื่อ

วิเคราะห์ปริมาณสารหนู และเก็บเลือดเพื่อวิเคราะห์ปริมาณแมงกานีส จัดให้แพทย์ตรวจร่างกาย จ่ายยา

รักษาตามอาการและให้คำปรึกษา ซึ่งภายหลังจากที่มีการแต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบและแก้ไขปัญหา

ผลกระทบด้านสุขภาพของประชาชน ตามคำสั่งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหา

ข้อขัดแย้ง ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจากการทำเหมืองแร่ทองคำของบริษัท

ที่ ๑/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ยังดำเนินการจัดประชุม

/คณะทำงาน...

๒/๒

คณะทำงานฯ โดยแบ่งแยกย่อยเป็น ๓ คณะ ได้แก่ คณะดูแลสุขภาพประชาชน คณะด้านระบบเฝ้าระวัง และคณะกรรมการแปลผลข้อมูล ซึ่งมีการรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานการเฝ้าระวังด้านสุขภาพ รวมถึงข้อมูลการเจ็บป่วย และการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคณะทำงานอื่น ๆ เป็นระยะ โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบกับข้อมูลสุขภาพในอดีต เปรียบเทียบกับพื้นที่อ้างอิง และการติดตามผลการเฝ้าระวัง

ทั้งนี้ ภายหลังจากมีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๗๒/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๙ เรื่อง การแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ยังคงดำเนินการเฝ้าระวังและดูแลสุขภาพของประชาชนโดยอาศัยกลไกคณะทำงานข้างต้นอย่างต่อเนื่อง โดยเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้กำหนดให้มีการตรวจร่างกายประชาชนทุกคนที่เคยมีผลค่าโลหะหนักเกินค่าเฉลี่ยให้ครบทั้งหมดดำเนินการตรวจร่างกายประชาชนทุกคนที่เคยเข้ารับการตรวจหาค่าโลหะหนักแต่มีผลค่าโลหะหนักไม่เกินค่าเฉลี่ย และทำการวิเคราะห์ประชาชนที่ไม่เคยตรวจหาค่าโลหะหนัก ในครั้งที่ผ่านๆ มา รวมถึงได้จัดบริการเวชกรรมสิ่งแวดล้อมให้กับหน่วยบริการสาธารณสุขในพื้นที่ ได้แก่ ศูนย์เชี่ยวชาญอายุรเวชกรรมและเวชกรรมสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป ศูนย์อายุรเวชกรรมและเวชกรรมสิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาลชุมชน และคลินิกอายุรเวชกรรมและเวชกรรมสิ่งแวดล้อมและทีมหมอครอบครัวในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

นอกจากนี้ กรมอนามัยซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้ดำเนินการเก็บตัวอย่างน้ำประปา บ่อต้น น้ำฝน น้ำดื่มบรรจุขวด และน้ำจากโรงผลิตน้ำดื่มในพื้นที่มาโดยตลอด พบว่าส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน โดยในการสำรวจครั้งที่ ๒ ปี ๒๕๖๒ นั้น พบน้ำประปาไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานถึงร้อยละ ๙๑ มีค่าโลหะหนักเกินเกณฑ์ร้อยละ ๑๓ น้ำดื่มบรรจุขวดไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานน้ำบริโภคในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิทร้อยละ ๖๗ และน้ำฝนไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานน้ำบริโภคในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิททั้งหมด ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้ประสานงานหน่วยงานกับที่เกี่ยวข้องเพื่อติดตามประเมินผลการปรับปรุงระบบประปา และให้คำแนะนำแก่ผู้ดูแลให้มีการบำรุงรักษาระบบประปา

กรณีมีปัญหาที่ต้องพิจารณาแยกได้เป็น ๒ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๓ ละเลยการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ดำเนินการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำของบริษัท [REDACTED] ให้เป็นไปตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๗๒/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๙ เรื่อง การแก้ไข ปัญหาผลกระทบจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ อย่างไร

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓ (๒)^๙ ได้รับรองสิทธิของบุคคลและชุมชนในการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ /สิ่งแวดล้อม...

^๙ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๗/๒

สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน อีกทั้งมาตรา ๕๗ (๒)^{๑๐} ได้บัญญัติหน้าที่ของรัฐในการอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์ อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการด้วย กรณีตามคำร้องคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๗๒/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๙ เรื่อง การแก้ไขปัญหามลกระทบจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำ ได้กำหนดให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่ ๒ ดูแลฟื้นฟูสภาพพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำ และให้ผู้ถูกร้องที่ ๓ ดูแลฟื้นฟูสุขภาพของประชาชนที่ได้รับผลกระทบ ทั้งยังกำหนดให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๓ และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตรวจสอบ วิเคราะห์ และวินิจฉัยข้อเท็จจริงและปัญหา พร้อมทั้งเสนอมาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญหา การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำและประกอบโลหกรรมแร่ทองคำ รวมทั้งพื้นที่ใกล้เคียงด้วย

จากการตรวจสอบพบว่า ภายหลังจากที่มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๗๒/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๙ เรื่อง การแก้ไขปัญหามลกระทบจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำ ผู้ถูกร้องทั้งสี่ได้มีกระบวนการชี้แจงเกี่ยวกับการตรวจสอบ วิเคราะห์ และวินิจฉัยข้อเท็จจริงและปัญหาของการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำดังกล่าว ผ่านรายงานข่าวในเว็บไซต์ของผู้ถูกร้องที่ ๔ ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของผู้ถูกร้องที่ ๑ เรื่อยมาเป็นระยะ โดยเผยแพร่ผลการตรวจสอบของคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหา ข้อขัดแย้ง ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจากการทำเหมืองแร่ทองคำของบริษัท [REDACTED] ตามคำสั่งผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ๒๙๗/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานของผู้ถูกร้องทั้งสี่ ผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๕ รวมทั้งตัวแทนของบริษัท [REDACTED] ด้วย โดยคณะกรรมการฯ ดังกล่าวได้แต่งตั้งคณะทำงานอีก ๔ คณะ เพื่อทำการตรวจสอบผลกระทบอันเกิดจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำดังกล่าวในประเด็นต่าง ๆ และจัดให้มีกระบวนการตรวจสอบ วิเคราะห์ และวินิจฉัยข้อเท็จจริงและ /ปัญหาใน...

มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๐} มาตรา ๕๗ รัฐต้อง

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) อนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวตามที่กฎหมายบัญญัติ

ปัญหาในกรณีนี้แล้ว ถึงแม้การแต่งตั้งคณะกรรมการฯ และคณะทำงานทั้ง ๔ คณะดังกล่าว ถือเป็น การดำเนินการอยู่ก่อนแล้ว เมื่อต่อมา มีการออกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๗๒/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๙ ผู้ถูกร้องทั้งสี่จึงได้ดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติดังกล่าวโดยอาศัยกลไกคณะกรรมการฯ และคณะทำงานทั้ง ๔ คณะต่อไป และได้มีการดำเนินการสืบเนื่อง ตั้งแต่การร่วมพิจารณาแผนฟื้นฟูพื้นที่ประทุนบัตรที่บริษัท ██████████ ได้จัดทำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๖๐ ตลอดจนติดตามการดำเนินการตามแผนฟื้นฟู รวมถึงส่งรายงานผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมในช่วงหยุดการประกอบกิจการทุก ๓ เดือน มาโดยตลอด

ภายหลังจากที่คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหา ข้อขัดแย้ง ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจากการทำเหมืองแร่ทองคำของบริษัท ██████████ ได้มีมติด้วยเสียงข้างมากในคราวประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ว่า บ่อกักเก็บกากแร่ที่ ๑ (TSF1) มีการรั่วซึม และอาจเป็นสาเหตุของการแพร่กระจายของโลหะหนักเพิ่มเติมจากโลหะหนักที่อาจเกิดขึ้นอยู่แล้วตามธรรมชาติ อันนำไปสู่การที่ผู้ถูกร้องที่ ๔ ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้มีคำสั่งทางปกครองปรากฏตามหนังสือ ที่ อก ๐๕๐๒/๓๒๕๕ ลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๑ สั่งให้บริษัท ██████████ ดำเนินการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำ พร้อมทั้งระบุวิธีการแก้ไขให้ผู้ถูกร้องที่ ๔ ทราบภายในระยะเวลา ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ ทำให้บริษัท ██████████ ดำเนินการฟ้องร้องต่อศาลปกครองกลางเพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งทางปกครองดังกล่าว

นอกจากนี้ พบว่าผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้ดำเนินการเฝ้าระวังสุขภาพของประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบต่อสุขภาพมาตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๕๕๘ อันเป็นการดำเนินการก่อนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการฯ ตรวจสอบและแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ตามคำสั่งคณะกรรมการฯ ที่ ๑/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ และได้ดำเนินการตามมาตรการทั้งเชิงรับและเชิงรุกอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนมีการร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบคุณภาพน้ำในพื้นที่และจัดให้มีการปรับปรุงระบบประปาและคุณภาพน้ำ

เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจากการทำเหมืองแร่ทองคำของบริษัท ██████████ ซึ่งมีผู้แทนจากหน่วยงานของผู้ถูกร้องทั้งสี่ รวมทั้งผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๕ ร่วมอยู่ในคณะกรรมการฯ ดังกล่าวนี้ ได้มีการชี้แจงข้อมูลความคืบหน้าเกี่ยวกับผลการตรวจสอบที่พบการรั่วซึมของบ่อกักเก็บกากแร่ที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาแผนฟื้นฟูการประกอบกิจการและกำกับดูแลการดำเนินงานตามแผนฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมเหมืองแร่ทองคำ ██████████ (ฉบับปรับปรุง) ตามกฎหมายว่าด้วยการ / ส่งเสริมและ...

ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ รวมทั้งผู้ถูกร้องที่ ๔ ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของ
 ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้มีคำสั่งตามหนังสือ ที่ อก ๐๕๐๒/๓๒๕๕ ลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๑ สั่งการให้บริษัท
 ██████████ เฝ้าระวังและดำเนินการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการประกอบกิจการ
 เหมืองแร่ทองคำและปรับปรุงคุณภาพน้ำในพื้นที่ให้อยู่ในเกณฑ์ที่ได้มาตรฐาน พร้อมทั้งระบุวิธีการแก้ไข
 ให้ผู้ถูกร้องที่ ๔ ทราบภายในระยะเวลา ๑๕ วัน อีกทั้งผู้ถูกร้องที่ ๓ ยังได้ดำเนินการเฝ้าระวังสุขภาพ
 ประชาชนในพื้นที่ทั้งเชิงรุกและเชิงรับมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ ต่อเนื่องถึงปัจจุบัน รวมถึงมีการตรวจสอบ
 คุณภาพน้ำประปา น้ำดื่มบรรจุขวด และน้ำฝนในเขตพื้นที่มาตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ต่อเนื่องถึงปัจจุบัน จึงเห็นได้ว่า
 ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๓ ได้มีกระบวนการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำ
 ของบริษัท ██████████ เพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบ
 แห่งชาติ ที่ ๗๒/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๙ แล้ว ในชั้นนี้จึงไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๓
 มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนแต่อย่างใด เห็นควรยุติเรื่องในประเด็นนี้

อย่างไรก็ตาม แม้ผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่ ๔ ได้สั่งการให้บริษัท ██████████

██████████ เฝ้าระวังและปรับปรุงคุณภาพน้ำบริเวณพื้นที่โครงการทั้งหมดให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานแล้วก็ตาม
 แต่การฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนมีความจำเป็นเร่งด่วน ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้อง
 มีแผนและขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจน และจำต้องอาศัยอำนาจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามที่ระบุไว้
 ในคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๗๒/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๙ โดยเฉพาะ
 อย่างยิ่งในกรณีที่ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้ตรวจสอบคุณภาพน้ำประปา น้ำดื่มบรรจุขวด และน้ำฝนบริเวณรอบพื้นที่
 ที่ประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำแล้วพบว่า ส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ อันอาจมีผลจาก
 การประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำที่ผ่านมา เมื่อพิจารณาถึงสิทธิในมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอ
 ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant
 on Economics, Social and Cultural Rights : ICESCR) ข้อ ๑๑.๑^{๑๑} ซึ่งได้หมายความรวมถึงความพร้อม
 ของบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ ความปลอดภัย และโภชนาการด้วย ประกอบกับ
 คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ได้มีความเห็นทั่วไปหมายเลข ๑๕ : สิทธิ
 ในการเข้าถึงน้ำ (General Comment No. 15 – The Right to Water (Art. 11 and 12 of International
 Covenant on Economics, Social and Cultural Rights) ว่าน้ำเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิในมาตรฐาน
 การครองชีพที่เพียงพอ เนื่องจากเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีพและความปลอดภัยขั้นพื้นฐาน และเป็น
 /ปัจจัยหลัก...

^{๑๑} กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ข้อ ๑๑.๑ รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับรองสิทธิของทุกคนในมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอสำหรับตนเองและ
 ครอบครัว ซึ่งรวมถึงอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัยที่เพียงพอและสภาพการครองชีพที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง รัฐภาคีจะดำเนิน
 ขั้นตอนที่เหมาะสมเพื่อประกันการทำให้สิทธินี้เป็นจริง โดยรับรองความสำคัญอย่างแท้จริงของความร่วมมือระหว่างประเทศ
 บนพื้นฐานของความยินยอมโดยเสรี

๒/๖

ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๓ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดย อธิบดีกรมผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้ชี้แจงต่อสื่อมวลชนว่าเป็นคำขอค้างตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ ที่ผู้ถูกร้องที่ ๔ พิจารณาแล้ว แต่ไม่ได้อนุญาตให้สำรวจ ครั้งนี้บริษัท ได้ยื่นคำขอใหม่หลังจากมีการ ประกาศใช้นโยบายบริหารจัดการประจำปี ๒๕๖๐ และผู้ถูกร้องที่ ๔ ยังไม่ได้รับเรื่องหรืออนุญาตแต่อย่างใด ทั้งนี้ หนึ่งในคำขออาชญาบัตร สำรองแรกที่ปรากฏในข่าว คือ คำขอที่ ซึ่งเป็นพื้นที่เดียวกับที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ชุดที่ ๑) ได้มีข้อเสนอแนะให้ระงับคำขออาชญาบัตร แร่ทองคำ ตามรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ที่ ๖๗/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๙ ดังนั้นจึงมีข้อห่วงกังวลว่า หากผู้ถูกร้องที่ ๔ อนุญาตให้สำรวจแร่ตามคำขอดังกล่าวของบริษัท อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและแผนการฟื้นฟูการประกอบกิจการเหมืองแร่ที่ยังไม่แล้วเสร็จได้

ด้วยเหตุนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนในประเด็นดังกล่าว จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อผู้ถูกร้องทั้งสี่ และกระทรวงมหาดไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓)

ประเด็นที่ ๒ การที่ผู้ถูกร้องที่ ๔ ให้ข่าวต่อสื่อมวลชนเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๐ เกี่ยวกับผลการศึกษา เรื่อง ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำของบริษัท ว่าผลสำรวจยังไม่พบการกระทำผิดและไม่กระทบต่อสภาพดิน น้ำ และพืชผักในพื้นที่ ถือเป็นการให้ข้อมูลที่ไม่ต้องและเป็นการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๑ (๑)^{๑๖} ได้รับรองสิทธิของบุคคลและชุมชนในการได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้ให้ข่าวต่อสื่อมวลชนเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๐ นั้น ประเด็นหลักเป็นการแถลงผลการดำเนินการของผู้ถูกร้องที่ ๔ เกี่ยวกับการอนุญาตสิทธิสำรวจและทำเหมืองแร่ มูลค่าแหล่งแร่ การจัดเก็บรายได้ค่าภาคหลวงแร่ และการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยลงทุนในต่างประเทศ มิได้เป็นการแถลงข่าวเกี่ยวกับผลการศึกษา เรื่อง ผลกระทบ /สิ่งแวดล้อม...

^{๑๖} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๔๑ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

(๑) ได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

สิ่งแวดล้อมจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำของบริษัท [REDACTED] โดยเฉพาะ แต่ภายหลังการแถลงข่าวมีสื่อมวลชนสอบถามข้อมูลในประเด็นดังกล่าว [REDACTED] ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นโฆษกของผู้ถูกร้องที่ ๔ จึงให้ข้อมูลตามที่ปรากฏในรายงานผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลสิ่งแวดล้อมด้านดิน น้ำ และพืชผัก บริเวณพื้นที่ประกอบการเหมืองแร่ทองคำ ของคณะทำงานย่อยด้านการประมวลผลข้อมูลและวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ที่แต่งตั้งโดยคณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมเท่านั้น เนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าว การศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านอื่น ผลการตรวจสอบการรั่วซึมของบ่อกักเก็บกากแร่ที่ ๑ และผลกระทบด้านฝุ่นละอองยังจัดทำไม่แล้วเสร็จ ด้วยเหตุนี้ การให้ข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นการให้ข้อมูลเท่าที่มีอยู่ในขณะนั้น ทำให้สื่อมวลชนบางแห่งนำเสนอข่าวโดยคลาดเคลื่อน เช่น สื่อบางฉบับมีการระบุข้อความในลักษณะที่ว่า ผลการสำรวจยังไม่พบว่าเหมืองแร่ทองคำกระทำผิดส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหา ข้อขัดแย้ง ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจากการทำเหมืองแร่ทองคำของบริษัท [REDACTED] ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ได้มีการชี้แจงประเด็นดังกล่าวแล้ว และเมื่อรายงานผลการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผลการตรวจสอบการรั่วซึมของบ่อกักเก็บกากแร่ที่ ๑ และรายงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแล้วเสร็จ คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหา ข้อขัดแย้ง ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจากการทำเหมืองแร่ทองคำของบริษัท [REDACTED] จึงมีมติเสียงข้างมากกว่า บ่อกักเก็บกากแร่ที่ ๑ มีการรั่วซึมจริง และได้มีการแถลงข่าวอย่างเป็นทางการผ่านทางเว็บไซต์ของผู้ถูกร้องที่ ๔ เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑ แล้ว ด้วยเหตุนี้ จึงไม่ปรากฏว่ามีการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนแต่อย่างใด เห็นควรยุติเรื่องในประเด็นนี้เช่นกัน

๕. ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงเห็นสมควรให้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อผู้ถูกร้องทั้งสี่และกระทรวงมหาดไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ดังนี้

๕.๑ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถึงที่ ๓ ควรเร่งรัดการฟื้นฟูพื้นที่ที่ได้รับความเสียหายจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำของบริษัท [REDACTED] และดูแลสุขภาพของผู้ได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่อง ตามแนวทางที่กำหนดไว้ในข้อ ๔ ของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๗๒/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๙ เรื่อง การแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำ

/๕.๒ ผู้ถูกร้อง...

๕.๒ ผู้ถูกร้องที่ ๓ และกระทรวงมหาดไทยควรเร่งรัดการดูแลรักษาและปรับปรุงคุณภาพ น้ำประปา น้ำดื่ม และน้ำฝนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำให้อยู่ใน เกณฑ์มาตรฐาน เพื่อเป็นการประกันสิทธิในมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอของประชาชน โดยประสานงาน กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ในฐานะหน่วยงานผู้มีหน้าที่ดำเนินการในเรื่องดังกล่าว

๕.๓ ผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่ ๔ ควรพิจารณาข้อเท็จจริงและผลกระทบที่เกี่ยวข้องให้ ครบถ้วนรอบด้านก่อนการพิจารณาคำขออาชญาบัตร [REDACTED] แร่ทองคำของบริษัท [REDACTED] โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม คุณภาพน้ำ และประชาชน ซึ่งหากมีการพิจารณา ก็จะต้องจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและชุมชนที่อาจได้รับ ผลกระทบจากการดำเนินกิจการเหมืองแร่ก่อนพิจารณาอนุญาต เพื่อให้ประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้อง สามารถใช้สิทธิของตนที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ตามที่ได้รับการรับรองไว้ใน มาตรา ๔๓ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ อันสอดคล้องกับหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา ๕๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐^{๑๗} และแนวทางตามกฎหมาย ว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

๖. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้าน การคุ้มครองและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๖/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ จึงมีมติให้ยุติเรื่อง และให้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามข้อ ๕ ของรายงานนี้ ต่อผู้ถูกร้องทั้งสี่และกระทรวงมหาดไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) เพื่อดำเนินการต่อไป

/รายงานผล...

^{๑๗} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๕๘ การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อ ทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชน หรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของ ประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมา ประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ

บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการดำเนินการหรือ อนุญาตตามวรรคหนึ่ง

ในการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง รัฐต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด และต้องดำเนินการให้มีการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและโดยไม่ชักช้า

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๒/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทำหน้าที่แทน

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางฉัตรสุดา จันทร์ดียิ่ง

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายสมณ พรมพรส

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวอารีวรรณ จตุทอง

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางภิรมย์ ศรีประเสริฐ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายสุวัฒน์ เทพอารักษ์

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒/๗